

معرفی شهرستان

شهرستان درگز دارای چهار بخش، چهار شهر، هفت دهستان و ۱۵۶ آبادی است که از این تعداد ۱۴۲ آبادی دارای سکنه و ۱۵ آبادی خالی از سکنه می باشد. مساحت این شهرستان برابر با ۳۷۶۴/۷ کیلومتر مربع است (۲/۹۵ درصد از مساحت استان) که (سال ۱۳۸۳) .

براساس برآورد سال ۱۳۸۳، جمعیت این شهرستان ۸۲۱۷۸ نفر بوده است که معادل ۱/۸۵ درصد از جمعیت استان خراسان رضوی را تشکیل می دهد . از این تعداد ۴۲۱۲۷ نفر در مناطق شهری و ۴۰۰۵۱ نفر در مناطق روستایی شهرستان استقرار داشته اند . در این سال سهم جمعیت شهری و روستایی شهرستان از کل جمعیت شهری و روستایی استان به ترتیب حدود ۱/۳ درصد و ۲/۱ درصد و نرخ شهرنشینی و تراکم جمعیت به ترتیب ۵۱/۳ درصد و ۲۲ نفر در کیلومتر مربع بوده است .

بر اساس سرشماری سال ۱۳۷۵ ، نرخ فعالیت این شهرستان ۴۵/۹ می باشد . همچنین سهم شاغلین بخش کشاورزی ۵۷/۳ درصد ، صنعت و معدن و ساختمان ۱۱ درصد و خدمات ۳۰/۱ درصد بوده است .

همچنین تعداد کارگاههای صنعتی ۴۶۵ واحد (سال ۱۳۸۱) بوده است . هم اکنون در این شهرستان یک شهرک صنعتی وجود دارد .

مساحت زمینهای کشاورزی در این شهرستان ۵۳۶۶۸ هکتار، مساحت اراضی زراعی آبی هکتار ، سطح آبی زیر کشت ۱۳۹۹۱ هکتار ، کل مساحت باغات ۲۵۰۱ هکتار می باشد(۱۳۸۳) .

تعدادی از مهمترین شاخصهای شهرستان (۱۳۸۳)

شهرستان	واحد	عنوان شاخص	ردیف
۱۰۶۷	نفر	نسبت جمعیت به تعداد تخت موسسات درمانی فعال	۱
۱۰۳/۰۳	درصد	ضریب پوشش تحصیلی ظاهری ابتدایی	۲
۹۴/۸۴	درصد	ضریب پوشش تحصیلی ظاهری راهنمایی	۳
۵۹/۱۶	درصد	ضریب پوشش تحصیلی ظاهری متوسطه	۴
۶۲/۵۰	درصد	درصد چاههای کشاورزی برقی شده از کل چاههای کشاورزی	۵
۱۲/۵۶	طول راه به ۱۰۰ کیلومتر مساحت	تراکم راه روستایی	۶
۴/۰۸	درصد	سهم شهرستان از راه اسفالتی روستایی	۷
۴/۳۲	درصد	سهم شهرستان از راه فرعی	۸
۱۵/۱۲	درصد	ضریب نفوذ تلفن ثابت	۹
۲/۶۷	درصد	سهم اراضی کشاورزی شهرستان از استان	۱۰
۱/۲۵	درصد	سهم شهرستان از کل مساحت باغات	۱۱
۱/۵۶	درصد	سهم شهرستان از کل تولیدات باغی	۱۲
۱/۵۷	درصد	سهم تولیدات زراعی شهرستان از استان	۱۳
۴/۲۷	درصد	سهم شهرستان از جمعیت دامی استان	۱۴
۱/۰۳	درصد	سهم شهرستان از جمعیت طیور استان	۱۵
۳/۱۹	درصد	سهم شهرستان از میزان تولید گوشت قرمز استان	۱۶
۰/۸۳	درصد	سهم شهرستان از تولید گوشت مرغ استان	۱۷
۰/۲۶	درصد	سهم از ارزش افزوده شاعلین کارگاههای صنعتی	۱۸

سند توسعه شهرستان

الف- اصلی ترین قابلیت های توسعه :

- ۱- شرایط اقلیمی مناسب منطقه و برخورداری از منابع قابل توجه آبهای سطحی و زیرزمینی و قابلیت ذخیره سازی
- ۲- قابلیت توسعه فعالیت های کشاورزی به منظور ایجاد صنایع تبدیلی و وابسته
- ۳- برخورداری از پوشش غنی گیاهی و عرصه های مستعد مرتعی
- ۴- شرایط مناسب جهت تولید محصولات جدید (مانند گل محمدی ، گیاهان دارویی و ...) و گلخانه ای
- ۵- برخورداری از میراث تاریخی ارزشمند ، عرصه های طبیعی مناسب و کوهستانهای مرتفع و زیبا برای جذب گردشگری داخلی و خارجی
- ۶- مجاورت با کشور ترکمنستان ، وجود گمرک لطف آباد و امکان توسعه صادرات و واردات کالا
- ۷- استقرار در مسیر ترانزیتی کریدور شمال - جنوب

ب- عمده ترین تنگناها و محدودیت های توسعه:

- ۱- وزش بادهای گرم و موسمی از طرف صحرای قره قوم
- ۲- انزوای جغرافیایی شهرستان و وجود موانع طبیعی و کوهستانی
- ۳- ضعف زیربناها و کمبود جاده های مناسب و دوری مسافت از مراکز بازار مصرف محصولات
- ۴- ساختار سنتی تولید ، کوچک بودن اراضی کشاورزی و مشکل اسناد مالکیت اراضی

ج- مسائل اساسی شهرستان:

- ۱- عدم بهره برداری بهینه از منابع آب و تخریب و بهره برداری نامناسب از منابع طبیعی
- ۲- ضعف شبکه ها و تأسیسات زیربنایی در بخش‌های کشاورزی و حمل و نقل
- ۳- نامشخص بودن وضعیت مالکیت اراضی جهت گسترش واحدهای صنعتی ، نیمه صنعتی و کشت علوفه
- ۴- بیکاری ، خروج نیروهای انسانی متخصص بومی و توانمند از شهرستان
- ۵- کمبود تأسیسات و کارخانه های صنایع تبدیلی ، تکمیلی و ذخیره سازی محصولات کشاورزی
- ۶- تخریب مراتع و عدم تعادل دام و مرتع
- ۷- وضعیت نامطلوب و غیر استاندارد مسکن روستائیان
- ۸- فقدان زیرساختهای لازم به منظور بهره گرفتن بهینه از موقعیت مرزی و قابلیت های ویژه شهرستان در زمینه گسترش مبادلات بازرگانی
- ۹- نامناسب بودن ساختار تشکیلات اداری با نیازهای شهرستان
- ۱۰- کمبود فضاها ، امکانات و ضعف شبکه های خدماتی آموزشی ، ورزشی ، فرهنگی ، هنری ، گردشگری و تفریحی در شهرستان
- ۱۱- توسعه نیافتگی بخش صنعت و ضعف کارآفرینی و مشارکت بخش خصوصی در فعالیت های اقتصادی شهرستان

د- هدفهای بلند مدت توسعه:

- ۱- توسعه بخش کشاورزی شهرستان با جهت گیری صادراتی
- ۲- حفظ و بهره برداری بهینه از منابع طبیعی و آثار تاریخی و فرهنگی جاذب گردشگری شهرستان
- ۳- توسعه فعالیت های صنعتی با تأکید بر صنایع تبدیلی ، تکمیلی و نگهداری محصولات کشاورزی
- ۴- ارتقاء سطح تولیدات دامهای بومی منطقه
- ۵- گسترش شبکه ارتباطی در بخش حمل و نقل جاده ای و ریلی
- ۶- ارتقاء و گسترش فعالیت های بازرگانی و ترانزیت ، با تأکید بر مبادلات مرزی با کشور همسایه
- ۷- ارتقاء سطح فرهنگی ، سواد و آموزشهای فنی و حرفه ای در شهرستان
- ۸- کاهش انحرافات و آسیبهای اجتماعی شهرستان
- ۹- تأمین پایدار منابع آب برای کل بخشهای اقتصادی و مراکز جمعیتی شهرستان
- ۱۰- توسعه و گسترش اکوتوریسم
- ۱۱- حفظ ، احیا و بهره برداری بهینه از جنگلها و مراتع منطقه

ه- راهبردهای بلندمدت توسعه:

- ۱- توسعه و گسترش امکانات فعالیت های آموزشی، ورزشی ، فرهنگی ، هنری ، گردشگری و تفریحی در شهرستان
- ۲- افزایش مشارکت بخش خصوصی ، تشکلهای و نهادهای مردمی در فرایند توسعه شهرستان
- ۳- مهارآبهای سطحی و توسعه شیوههای بهره برداری اصولی از منابع آب و مدیریت بر تقسیم عادلانه آب

- ۴- حفظ ذخایر ژنتیکی دامی منطقه
- ۵- حفظ تنوع زیستی و غنای گونه ای - زیست گاهی در مناطق مستعد شهرستان
- ۶- ایجاد انگیزه در بخش خصوصی به منظور سرمایه‌گذاری در بخش های مختلف اقتصادی شهرستان
- ۷- توسعه و تقویت مبادلات مرزی با کشور همجوار با توجه به فعال بودن گمرک لطف‌آباد.
- ۸- توسعه و تجهیز مناسب امکانات گردشگری
- ۹- گسترش رشته‌های مراکز آموزش عالی و استفاده از نیروهای متخصص و خبره
- ۱۰- گسترش مناسب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با مشارکت بخش خصوصی برای توانمندسازی و ارتقاء مهارت شغلی نیروهای محلی.
- ۱۱- ساماندهی و تجهیز پارک تندوره به منظور توسعه صنعت طبیعت گردی در شهرستان
- ۱۲- گسترش برنامه اکتشاف و باستان شناسی به خصوص آثار باستانی بندیان
- ۱۳- تشویق و تشکیل تعاونیها و یا ایجاد تشکلهای مردمی
- ۱۴- فراهم نمودن شرایط تأسیس کارخانجات مختلف - سردخانه‌ها و صنایع و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در این زمینه‌ها
- ۱۵- حفظ ذخایر ژنتیکی دامی منطقه و اعمال به‌گزینی بمنظور ارتقاء سطح تولیدات دامهای بومی منطقه
- ۱۶- گسترش اجرای طرح ساماندهی روستاها
- ۱۷- امکان استفاده از بخشهای خصوصی (بهره‌برداران ذیحق) در امر حفاظت ، احیاء و توسعه جنگلها و مراتع با توجه به وجود تعاونیهای مرتعداری
- ۱۸- تأمین جاده‌های ارتباطی مناسب
- ۱۹- گسترش صنایع تبدیلی - تکمیلی و کارخانجات لازم در منطقه
- ۲۰- تعامل بیشتر با آستان قدس رضوی در منطقه
- ۲۱- اعمال مدیریت علمی بر منابع طبیعی (جنگلها و مراتع) شهرستان

۲۲- توسعه خدمات زیر بنایی و ساماندهی و ایمن سازی روستاها

و- سیاستهای اجرایی :

- ۱- افزایش سطح مکانیزاسیون در بخش کشاورزی با بکارگیری ادوات نوین و مناسب
- ۲- گسترش فعالیت‌های دامداری نوین و تغییر ترکیب دام سبک به سنگین در راستای تعادل میان دام و مرتع.
- ۳- یکپارچه سازی اراضی - تبدیل اراضی دیم به آبی مکانیزه - تبدیل دامداری‌های سنتی به صنعتی - گسترش تعاونی‌های تولیدی - کشت‌های گلخانه‌ای.
- ۴- توسعه و گسترش آبی‌پروری در نواحی مستعد شهرستان
- ۵- ارتقاء درجه کیفی راه‌های موجود
- ۶- برنامه‌ریزی و ارائه طرح‌های اقتصادی - اجتماعی با کشور ترکمنستان با هدف ایجاد اشتغال در منطقه
- ۷- ایجاد امکانات و مراکز اقامتی در شهرستان برای جذب و نگهداری گردشگر
- ۸- اصلاح و ترمیم شبکه‌های فرسوده برق رسانی.
- ۹- حمایت از گسترش و نوسازی کارخانجاتی نظیر بسته‌بندی ، کارخانه آرد ، شالیکوبی ، روغن‌گیری ، کمپوت و آبمیوه ، پنبه پاک‌کنی ، نساجی ، رب و صنایع داروئی
- ۱۰- توسعه فعالیت‌های آبخیزداری
- ۱۱- جایگزینی تدریجی دامهای پر تولید بجای دامهای کم تولید با اجرای طرح‌های مناسب
- ۱۲- آموزش و ترویج کشت‌های گلخانه‌ای و اعطای تسهیلات کم‌بهره و تضمین خرید محصولات جهت تشویق به این امر
- ۱۳- فراهم نمودن امکان یکپارچه‌سازی اراضی با تشکیل تعاونیها و ...

۱۴- تأمین آب مورد نیاز کشاورزی با اجرای پروژه‌های زیربنایی آبخیزداری و آب و خاک و استفاده بهینه از آب

۱۵- حمایت از تاسیس واحدهای صنعتی تولیدی با توجه به توانمندیهای شهرستان

۱۶- گسترش تهیه طرحهای مرتع داری و ذخیره گاهی جنگلی و بهره برداری از محصولات فرعی

۱۷- حفظ و توسعه ذخایر گیاهان دارویی منطقه

۱۸- افزایش و ارتقا سطح مناطق حفاظت شده و حفظ زیستگاههای شاخص و تیپیک

۱۹- استفاده از ظرفیتهای بومی و افزایش مشارکت جوامع حاشیه ای مناطق حفاظت شده در راستای اجرا یاستراتژی حفاظت

۲۰- حمایت از بخش خصوصی جهت توسعه گردشگری در شهرستان

۲۱- استفاده از امکانات آستان قدس رضوی در منطقه

۲۲- ساماندهی و بهسازی سکونتگاههای روستایی و شناسایی مناطق آسیب پذیر

ز- اقدامات کلیدی و اولویت دار:

۱- تأمین آب شرب روستاهای سطح شهرستان با استفاده از آب سدها و بندهای خاکی به صورت مجتمع.

۲- گسترش طرح فیبر نوری در منطقه

۳- راه اندازی و تجهیز هواشناسی و توسعه ایستگاههای تحقیقاتی هواشناسی برای مناطق کوهستانی و صعب العبور

۴- تحت پوشش قرار گرفتن شهرستان در اورژانس هوایی شرق کشور

۵- تسریع در روکش محور قوچان - درگز و بهسازی و تعریض روکش آسفالت درگز - لطف آباد

۶- اجرای طرح جامع ساماندهی پایانه مرزی لطف آباد

- ۷- ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در لطف‌آباد با توجه به فعال بودن گمرک لطف‌آباد
- ۸- احداث ترمینال مسافربری و بار و تره بار در شهر درگز
- ۹- تفکیک شبکه‌های تغذیه برق رسانی مصرف کنندگان شهری و روستائی جهت کاهش خاموشی.
- ۱۰- احداث انبار چند منظوره جهت ذخیره‌سازی گندم
- ۱۱- تهیه و اجرای طرحهای مرتع داری و بهره برداری از محصولات فرعی جنگلی و مرتعی
- ۱۲- احداث و تقویت کارخانجات تولید فراورده های لبنی
- ۱۳- احداث ذخیره‌گاههای جنگلی جهت حفاظت و احیاء جنگلها
- ۱۴- بهره‌برداری از راه آهن گمرک لطف‌آباد - آرتبق.
- ۱۵- تسریع در احداث سد درونگر و مطالعه و احداث محور مواصلاتی بصورت موازی و هماهنگ با پروژه
- ۱۶- انجام مطالعات و اجرای طرح حفاظت و توسعه جنگلهای منطقه بویژه جنگل ارس
- ۱۷- تسریع در مطالعه و اجرای طرح جامع پارک ملی تندوره
- ۱۸- احداث مجتمع های دامداری و ایجاد فعالیت نوین بویژه پرورش شتر مرغ ، کبک و بلدر چین و...
- ۱۹- تجهیز و نوسازی اراضی سنتی ،پوشش انهار و احیاء و بازسازی قنوات
- ۲۰- مطالعه ، احداث و بهسازی و ارتقاء محور درگز - کلات چاپشلو
- ۲۱- مطالعه واریانت راه آهن قوچان - درگز
- ۲۲- احیا و مرمت بناهای تاریخی
- ۲۳- ایجاد زیر ساختها ، تاسیسات و امکانات گردشگری در مناطق گردشگری شهرستان
- ۲۴- مطالعه و احداث کنار گذر شهر درگز و شهر لطف آباد
- ۲۵- تسریع در مطالعه و احداث راه ترانزیتی محور لطف آباد - درگز - کپکان - سه راهی دوغایی به طرف نیشابور

۲۶- مطالعه در مورد رفع نقاط سانحه خیز و اصلاح تقاطع ها بویژه سه راهی نوخندان و پیچ

گلخندان

۲۷- انجام مطالعات معدنی (با کسب نظر از سازمان صنایع و معادن)

۲۸- انجام مطالعات نفت و گاز در منطقه.